

กรณีศึกษาการพัฒนาเด็กด้วยการอ่าน โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแขง

แนวทางการพัฒนาเด็กด้วยการอ่าน ในสถานศึกษา

สมาคมโทสรังสรรค์
Tai Wisdom Association

สรุปกระบวนการพัฒนากิจกรรมการอ่านตามยุทธศาสตร์การสร้างสังคมแห่งการอ่าน เทศบาลนครขอนแก่น

สรุปกระบวนการพัฒนา
การพัฒนาเด็กด้วยการอ่านในสถานศึกษา

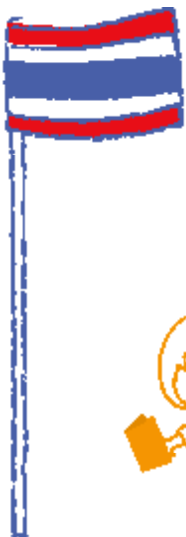
โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแขวง
ยุทธศาสตร์การสร้างสังคมแห่งการอ่าน
เทศบาลนครขอนแก่น

เทศบาลขอนแก่น

ดำเนินงานโดย
สมาคมไทยสร้างสรรค์

บทนำ	๔
บทคัดย่อสำหรับผู้บริหาร	
“กรณีศึกษาการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแขง”	๖
ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงาน	
ห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแขง	๘
หนังสือที่ใช้ในห้องสมุด	๙
ปัจจัยหลักที่เกื้อหนุน	
ให้ห้องสมุดเกิดประสบการณ์ที่ดีและมีคุณค่า	๑๗
๑. การได้รับความสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด	๑๘
๒. ครูผู้ดูแลห้องสมุดมีความเข้าใจ และตั้งใจ	๒๕
๓. ผู้บริหารสนับสนุนอย่างจริงจัง	๒๘
ภาคผนวก	๓๒
. ห้องสมุดเด็กสวนดอกคูน	๓๔
. ห้องสมุดเด็กสวนรัชดานุสรณ์	๓๖
. โครงการนำหนังสือสู่มีอน้อง (Book Bike)	๓๘
. โครงการบ้านหนังสือ	๓๙
. ห้องสมุดเด็กหนองแขง	๔๐
. ห้องสมุดเด็กหนองใหญ่	๔๒
. ห้องสมุดเด็กศรีฐาน	๔๔
. ห้องสมุดเด็กไท	๔๖

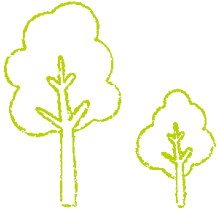
บทนำ

ในปัจจุบัน ภายใต้นโยบายการศึกษา ที่มุ่งเน้นและส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสแสวงหาความรู้นอกห้องเรียน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ภายในชุมชน ภายนอกชุมชน การแสวงหาความรู้จากแหล่งอื่นๆ ที่มีใช้จากในห้องเรียน หรือหนังสือเรียน เพียงอย่างเดียว หากความเป็นจริงที่สุด การแสวงหาความรู้ ‘นอกห้องเรียน’ ที่ง่าย สะดวกและมีความเป็นจริงมากที่สุด คือการแสวงหาความรู้จากห้องสมุดที่อยู่ในรั้วเดียวกับโรงเรียน นั่นเอง เราจึงได้เห็นว่ โรงเรียนเกือบทุกแห่ง ทุกสังกัดขานรับนโยบายนี้อย่างพร้อมเพียง ด้วยการเดินหน้าพัฒนาห้องสมุดของโรงเรียน อันหมายถึงการมุ่งพัฒนาเครื่องมือที่สำคัญ สำหรับกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้นอกห้องเรียนกันอย่างถ้วนน้า ดังจะเห็นได้ชัดเจนที่สุดจากนโยบายห้องสมุด ๓ ดี ซึ่งประกอบด้วย สถานที่ดี หนังสือดี และบรรณารักษ์ดี ในช่วงเวลาหนึ่งที่ผ่าน

ตลอดเกือบ ๓ ปี ที่ภาครัฐได้พยายามส่งเสริมให้เกิดห้องสมุด ๓ ดีขึ้น จึงทำให้โรงเรียนต่างมุ่งพัฒนาห้องสมุดเพื่อให้ได้มาซึ่งความดีทั้ง ๓ ด้านที่กล่าวมา แต่เมื่อกาลเวลาผันผ่านและสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ดูเหมือนว่าเวลานี้จะไม่มีใครพูดถึงห้องสมุดที่ว่านี้กันอีกแล้ว โรงเรียนหลายแห่งขาดความชัดเจนอีกครั้ง เดินต่อไปไม่ได้เพราะไม่รู้ว่าจะเดินไปทางใด ห้องสมุดในโรงเรียนบางแห่งหยุดการพัฒนาลงกะทันหัน ห้องสมุดหลายแห่งหยุดให้บริการชั่วคราว เพื่อรอนกว่าจะแน่นัด หรืออาจจะมึผู้รู้มาบอกกล่าว ให้คำแนะนำว่าสมควรจะพัฒนาห้องสมุดต่อไปอย่างไร ควรยึดหลักอะไร หรือว่าโรงเรียนควรนำพาห้องสมุดไปสู่สิ่งใดกันแน่ เพราะในปัจจุบัน บทบาทและหน้าที่ของห้องสมุดเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง จากอดีตที่นักเรียนใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือเพียงแหล่งเดียว ซึ่งบัดนี้ นักเรียนมีเครื่องมือชนิดใหม่ คือ อินเทอร์เน็ต ฉะนั้นบทบาทของห้องสมุดคืออะไร

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงทำให้ห้องสมุดโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ห้องสมุดในโรงเรียนระดับประถมศึกษา

ดำรงอยู่และก้าวเดินอย่าง ไร้ทิศทาง ขาดความเข้าใจ จึงอาจจะกล่าวได้ว่า บรรดาห้องสมุดในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีอยู่นั้นแทบจะไม่ได้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการอ่านที่ถาวร หรือส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างที่ควรจะเป็น เราจึงได้เห็นเพียงห้องสมุดในโรงเรียนที่มีส่วนน้อยเพียงจัดให้มี แต่ขาดการดูแล หรือการจัดการด้วยความรู้ ส่งผลให้ห้องสมุดเป็นเพียงที่เก็บหนังสือ นักเรียนจะเข้ามาใช้บริการก็ต่อเมื่อถูกบังคับให้เข้า เมื่อเข้าห้องสมุดของโรงเรียนแล้วก็มักจะเริ่มต้นเลือกหาหนังสือที่ดูใจได้อย่างไร เป็นต้น จนอาจกล่าวได้ว่า ห้องสมุดโรงเรียนระดับ ประถมศึกษาส่วนน้อย ไม่สามารถตอบสนองเป้าหมายที่แท้จริง อันได้แก่ การทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ นอกห้องเรียนได้อย่างสมบูรณ์

ที่โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้ทำการปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียนให้ กลายเป็นพื้นที่สำคัญสำหรับนักเรียน เพื่อเข้ามาค้นคว้าหาความรู้ หาความรื่นรมย์จากหนังสือและการอ่านได้อย่างที่ไม่เคย เป็นมาก่อน ห้องสมุดแห่งนี้มีบรรยากาศที่ดี ที่เอื้อการให้นักเรียนเข้ามาใช้บริการ มีหนังสือที่นักเรียนชั้นประถมอยากอ่าน มีครู ประจำห้องสมุดทำหน้าที่ด้วยความรัก เข้าใจและเอาใจใส่ มีผู้บริหารที่พร้อมสนับสนุนเสมอ จึงทำให้โรงเรียนเทศบาลบ้านหนอง แวง ที่มีนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ จำนวนไม่ถึง ๒๐๐ คน เข้ามาใช้ห้องสมุดและอ่านหนังสือ จำนวนมากกว่า ๔,๐๐๐ ครั้ง นักเรียนที่อ่านหนังสือไม่คล่อง กลับอ่านได้คล่องมากขึ้น นักเรียนประถมที่มีปัญหาอ่านหนังสือไม่ออก พยายามหาหนังสือมาเพื่อดูรูปภาพและพยายามสะกด คำ นักเรียนอ่านเก่งและอ่านคล่อง ทำหน้าที่ช่วยเพื่อนอ่าน นักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ กลับมีน้ำใจ และลดความก้าวร้าวลง คุณครูอ่านหนังสือมากขึ้น

เหล่านี้ ย่อมแสดงให้เห็นถึงการทำหน้าที่ของห้องสมุดอย่างตรงไปตรงมาที่สุด และประสบความสำเร็จที่สุด อะไรคือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จของห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง เอกสารชุดนี้ได้เก็บรวบรวมและบันทึกประสบการณ์การ ดำเนินงานของห้องสมุด ตลอดระยะ ๓ ปี เพื่อให้เห็นว่า โรงเรียนและครูประจำห้องสมุด มีวิสัยคิดและวิธีการจัดการห้องสมุด อย่างไร จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวขึ้น

คณะผู้จัดทำเอกสารชุดนี้ หวังว่าประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการจัดการห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง จะเป็น ประโยชน์ต่อสถานศึกษาอื่นๆ ที่ต้องการปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนภายในรั้ว เดียวกันอย่างแท้จริง

บทคัดย่อสำหรับผู้บริหาร

“กรณีศึกษาการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง”

เวลา ๓ ปี ที่สำนักการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น ร่วมกับ สมาคมไทสร้างสรรค์ ดำเนินงานพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียนเทศบาล ๔ แห่ง จนเกิดการเปลี่ยนแปลงการอ่านในทางที่ดีขึ้น คณะดำเนินงานจึงมีความเห็นว่า สมควรที่จะเก็บรวบรวมและบันทึกประสบการณ์ที่เกิดขึ้นนับแต่วันเริ่มต้นปรับปรุงสถานที่ จนกระทั่งนักเรียนโดยส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมการอ่านที่ก้าวหน้า ด้วยความหวังว่า ประสบการณ์ในการจัดการห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการห้องสมุดในโรงเรียนระดับประถมศึกษาแห่งอื่นๆ ต่อไป

ในการจัดทำเอกสารชุดนี้ ผู้เรียบเรียง ในฐานะผู้ร่วมกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้น ใช้วิธีการสังเกตอย่างละเอียด การอ่านเอกสาร สัมภาษณ์ พูดคุย จัดกิจกรรมร่วมกับนักเรียน ครู และผู้บริหาร เพื่อการรวบรวมข้อมูล ก่อนจะประมวล และวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความก้าวหน้า หรือความสำเร็จของห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง

เอกสารชิ้นนี้ใช้เวลาเพียง ๒ เดือน สำหรับการเรียบเรียงเนื้อหา แต่ในความเป็นจริง ก็คือ เอกสารชิ้นนี้รวบรวมจากการสังเกต ติดตามการทำงานตลอดระยะเวลาโครงการ ๓ ปี ซึ่งสามารถสรุปถึงปัจจัยหลักที่เอื้อต่อการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง ให้ประสบความสำเร็จในแง่ของจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการ นักเรียนเกิดพฤติกรรมการอ่านที่ดี และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ดังนี้

๑. การสนับสนุน

จากหน่วยงานต้นสังกัด

ในที่นี้ได้แก่ สำนักงานการศึกษา
เทศบาล ให้การสนับสนุนงบประมาณ
ความร่วมมือ และแสวงหาผู้เชี่ยวชาญ
เฉพาะด้าน คือ สมาคมไทยสร้างสรรค์ ให้
เป็นผู้ดำเนินงานทั้งปรับปรุงและพัฒนา
ชนิดที่เรียกว่า ตั้งใจให้เกิด
ห้องสมุดโฉมใหม่ทั้งทางกายภาพ และ
เนื้อหา จึงเกิดการปรับปรุงพื้นที่ทั้งหมด
รวมถึงการจัดการปรับปรุงพื้นที่ภายใน
ห้องสมุด การจัดหาชั้นหนังสือที่เหมาะสม
กับเด็กประถมศึกษา เพื่อให้ห้องสมุดปรับ
สภาพเป็นพื้นที่แห่งการอ่านอย่าง
มีความสุข

การให้ ‘อิสระ’ ในการจัดซื้อ
หนังสือที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน
ถือเป็นการเปิดโอกาสผู้ที่มีความชำนาญ
และมีข้อมูล มีประสบการณ์และความ
เข้าใจเกี่ยวกับหนังสือ ได้จัดซื้อจัดหา
หนังสือเข้าห้องสมุด จึงมิใช่เพียง “หนังสือ
อะไรก็ได้”

การสนับสนุนงบประมาณในการ
จัดอบรมเพื่อสร้างความตระหนัก
เสริมศักยภาพให้แก่บุคลากรผู้ทำหน้าที่
ดูแล จัดการห้องสมุด เพื่อให้คนทำงานได้
รับประสบการณ์ที่หลากหลาย และมีความ
มั่นใจในการดำเนินงานห้องสมุด

๒. ผู้ทำหน้าที่ดูแลห้องสมุด

มีคุณสมบัติที่เหมาะสม

ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญสำหรับการดำเนินงาน
ห้องสมุดเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ ผู้ทำหน้าที่ดูแล
ห้องสมุด ซึ่งบางแห่งอาจจะเรียกขานว่า บรรณารักษ์
ขณะที่บางโรงเรียนอาจจะเรียกว่า
ครูผู้ดูแลห้องสมุด ที่โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง
ใช้ครูผู้สอน มาทำหน้าที่ดูแลห้องสมุดไปด้วย แต่ครู
ทั้งสองท่าน มีคุณสมบัติที่ห้องสมุดทุกแห่งต้องการ
คือ ความมุ่งมั่นตั้งใจ เพื่อให้เด็กอ่านหนังสือ จึง
ทำงานทุกอย่างเพื่อให้ห้องสมุดได้ทำงานตามความ
ตั้งใจ รวมถึง มีความใจดี มีความเมตตา ใจเย็น และ
เข้าใจเด็ก

๓. ผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุน

อย่างจริงจัง

ผู้บริหารโรงเรียน คือปัจจัยสำคัญที่สุดในการ
ดำรงความมีชีวิตชีวาต่อไปของห้องสมุดในโรงเรียน
จริงอยู่แม้ว่างบประมาณการสนับสนุนการทำงานห้อง
สมุดแบบงบบอกันใหญ่จะไม่มีแล้ว แต่การให้ความสำคัญ
บอกว่าสำคัญ และทำให้ทุกคนเห็นว่า
ห้องสมุดมีความสำคัญ นั้น คือสิ่งที่จะส่งเสริมให้
ห้องสมุดยืนหยัดผลประโยชน์ต่อนักเรียนได้ต่อไป
การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนสามารถทำได้
โดยมีต้องใช้งบประมาณ ดังเช่นที่โรงเรียนเทศบาลบ้าน
หนองแวงทำ คือ การชักนำให้ทุกคน ตั้งแต่เด็ก คณะครู
และผู้ปกครอง ได้มองเห็นความสำคัญของ
การอ่าน ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงาน ห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง

๑. เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๕๔ นี้ เป็นเวลาที่อาจารย์จنگลณี ธรรมรัตน์ ครูผู้ทำหน้าที่ดูแลให้ห้องสมุดจนกระทั่งประสบความสำเร็จ เกษียณอายุราชการ โรงเรียนจึงจำเป็นต้องแสวงหาบุคลากร มาแทนที่ และจำเป็นต้องเป็นคนที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจและเข้าใจ ไม่แพ้คนเดิม ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องยากลำบาก หากมีความสำคัญมาก ไม่เช่นนั้น เราไม่อาจจะประเมินสถานการณ์ได้ว่า ห้องสมุดจะดำเนินต่อไปเช่นไร
๒. การเลือกซื้อหนังสือเข้าสมุดที่มีความสำคัญมากต่อการเปลี่ยนแปลงการอ่านของเด็ก เมื่อสิ้นสุดโครงการพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียน โดยสมาคมไทสร้างสรรค์ หน่วยงานต้นสังกัดควรหาที่ปรึกษา เพื่อให้คำแนะนำในการเลือกสรร เลือกซื้อเข้าห้องสมุด เพื่อให้ได้ประโยชน์ และตรงใจเด็ก
๓. เมื่อสิ้นสุดการดำเนินโครงการโดยสมาคมไทสร้างสรรค์ ทำให้ขาดผู้ทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการสร้างบรรยากาศในการอ่านจากภายนอก โรงเรียนควรมีแผนงานเพื่อกระตุ้นและสร้างบรรยากาศดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ
๔. โรงเรียนควรมีแผนการปรับปรุงและพัฒนาสถานที่ในระยะยาว รวมถึงการปรับสภาพภายใน
๕. โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการจัดกิจกรรมการอ่าน ไม่เพียงหนังสือ
๖. ควรมีการมอบรางวัลให้แก่นักเรียนที่เป็นตัวอย่าง ‘นักอ่าน’ ในวาระพิเศษ เพื่อกระตุ้นบรรยากาศการอ่าน

หนังสือที่ใช้ในห้องสมุด โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแขง แบ่งเป็นประเภท ดังนี้

- หนังสือภาพสำหรับเด็ก หมายถึงหนังสือภาพที่เป็นหนังสือนิทาน และหนังสือเสริมประสบการณ์ต่างๆ รูปแบบปกแข็ง ใช้ภาพประกอบเล่าเรื่องเป็นส่วนใหญ่ พิมพ์สี่สีทั้งเล่ม มีจำนวนตั้งแต่ ๒๔-๕๖ หน้า เหมาะสำหรับเด็กเล็ก หรือเด็กที่ยังไม่คุ้นเคยกับการอ่านหนังสือที่มีเฉพาะตัวอักษร

- หนังสือวรรณกรรมเยาวชน หมายถึงหนังสือสำหรับอ่านเพื่อความบันเทิง เพื่อเรียนรู้ประสบการณ์ และการมองโลกในแง่ดี มีเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับเด็กโต ซึ่งประกอบด้วยวรรณกรรมเยาวชนโดยนักเขียนไทย และวรรณกรรมเยาวชนโดยนักเขียนต่างประเทศ ที่ดีพิมพ์เป็นภาษาไทย และได้รับการยอมรับว่า เป็นหนังสือดีที่เด็กควรอ่าน

- หนังสือการ์ตูนความรู้ หมายถึงหนังสือที่นำเสนอความรู้เรื่องต่างๆ โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ซึ่งนำเสนอในรูปแบบของการ์ตูนช่อง หนังสือกลุ่มนี้เป็นที่ชื่นชอบสำหรับนักเรียน

- หนังสือสารานุกรม หมายถึงหนังสือความรู้ มีบอกเล่าข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา มีภาพประกอบสวยงาม เพื่อดึงดูดให้เด็กอยากอ่าน อยากเปิดดูหนังสือทุกประเภทที่ใช้ในห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแขง ทั้งสิ้น ๗๘๔ และหนังสือหมุนเวียน จำนวน ๒๖๑ เล่ม

ส่วนสำคัญที่ส่งเสริมให้ห้องสมุดประสบความสำเร็จ ซึ่งประเมินเป็นราคาไม่ได้คือ...

“ค่าของความตั้งใจของทุกคน”

“ในปีหนึ่งๆ เด็กนักเรียนของเรา
เข้าห้องสมุดโรงเรียนกี่ครั้ง
และถ้าระบุลงไปอีกว่า เข้าไปเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ
หรือเข้าไปหาความรู้ตัวเลขอาจเป็นศูนย์ ใช่หรือไม่
ถ้าไม่มีการบังคับหรือเกณฑ์กันเข้าไป”

จากประโยคที่นายกเทศมนตรีนครขอนแก่น
นายพิระพล พัฒนพิระเดช กล่าวไว้ในวันเปิดการ
อบรมเชิงปฏิบัติการ หัวข้อ “การปรับปรุงและ
พัฒนาห้องสมุดในโรงเรียน” สำหรับครูและ
ผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น
เมื่อ ๓ ปีที่ผ่านมา แต่วันนี้ (กันยายน ๒๕๕๔) สถิติ
การยืมหนังสือจากห้องสมุดในโรงเรียนเทศบาลบ้าน
หนองแวง จำนวน ๔,๐๐๐ เล่ม
ขณะที่ทั้งโรงเรียนมีนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ไม่ถึง ๒๘๐ คน ซึ่งสถิตินี้ นับเฉพาะหนังสือ
ที่นักเรียนขอยืมออกไป ไม่นับรวมการเข้ามาอ่าน ซึ่ง
ตัวเลขคงจะมากกว่านี้มากนัก

ระยะเวลา ๓ ปี ที่สำนักงานการศึกษา เทศบาล
นครขอนแก่น ร่วมกับ สมาคมไทสร้างสรรค์
ดำเนินงานพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียน ได้เกิดการ
เปลี่ยนแปลง ‘การอ่าน’ ครั้งใหญ่
ในสถานศึกษาเล็กๆ อย่างโรงเรียนเทศบาล
บ้านหนองแวง และเกิดตัวอย่างให้เห็นมากมาย

“นักเรียนเข้าห้องสมุดกัน
มากขึ้นอย่างชัดเจน
บางคนมาอ่านหนังสือ
บางคนมานั่งเล่น
นั่งคุยกับเพื่อน
มานอนเล่นก็มี”

“เราไม่อาจบอกได้ว่า เด็กอ่านหนังสือออก
เพิ่มขึ้นหรือเปล่า แต่คนที่อ่านได้
เขาอ่านคล่องขึ้นแน่นอน และคนที่
อ่านหนังสือไม่ออก ก็ไม่กลัวที่จะหยิบ
หนังสือขึ้นมาดูภาพ หรือหยิบมา
ส่งให้ครูอ่านให้ฟัง”

“น้องไนซ์ หนึ่ง และเต้ย ซึ่งใครๆ บอกว่าเขาไม่สนใจเรียน เรียนรู้ซ้ำ อยู่นิ่งๆ ไม่ได้และอ่านหนังสือ ไม่ออก ตอนนั้นอยู่ชั้น ป.๔ แต่เขาชอบมาห้องสมุด แล้ว จู่ๆ วันหนึ่ง ตอน ป.๕ เราก็เห็นเขาอ่านหนังสือเสียงดัง ออกมา อ่านได้ดีเสียด้วย บางวัน ถ้าเขานึกใจดีขึ้นมา เขาก็อ่านให้เพื่อนฟัง”

“สังเกตได้ว่า เด็กที่ใครๆ บอกว่า
สมาธิสั้น
แต่เด็กกลุ่มนี้ กลับชอบเข้าห้องสมุด
เขามานั่งๆ นอนๆ และเปิดดูหนังสือ
เขาอยู่นิ่งๆ ได้เมื่ออยู่ในห้องสมุด
ที่โล่งๆ กว้างๆ”

“ทุกเช้าวันอังคารและพฤหัสบดี นักเรียนไม่ต้อง
เข้าแถวหน้าเสาธง แต่จะเข้าห้องสมุด
นักเรียนกับครูใช้เวลาอ่านหนังสือด้วย
บางคนไม่อ่านก็นอนกึ่งไปกึ่งมา
ไม่มีใครว่าอะไร นักเรียนจะเคารพธงชาติกัน
ที่ห้องสมุด แล้วค่อยเข้าห้องเรียน”

“จากอดีต ห้องสมุดที่ปิดประตู
ใส่กุญแจมิดชิด เคยถูกเด็กกัดเข้าไป
เอาหนังสือไปขาย
ตรงกันข้ามกับเดี๋ยวนี้
ประตูห้องสมุดเปิดตลอดเวลา
บางครั้งคุณครูไม่ได้อยู่ในห้องสมุด
แต่หนังสือไม่เคยหายเลย”

“เด็ก ป.๕ ป.๖ เขาไม่สนใจ
หนังสือภาพแล้ว ส่วนใหญ่
จะชอบการ์ตูนความรู้ หรือไม่
ก็เป็นพวกวรรณกรรมเยาวชน
และเดี๋ยวนี้เขาเริ่ม
เปิดหนังสือพิมพ์บ้างแล้ว
จากเมื่อก่อนที่ ไม่เคยมอง”

เหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างเล็กๆ น้อยๆ ที่คุณครูและเจ้าหน้าที่จากสมาคมไทสร้างสรรค์เล่าบอกจากการสังเกต และการทำงานร่วมกัน ตัวอย่างเหล่านี้จะไม่เกิดขึ้นเลย หากไม่มีการจัดการห้องสมุดในรูปแบบใหม่ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ภาพลักษณ์ภายนอก ปรับพื้นที่ การจัดวางหนังสือ คัดเลือกประเภทหนังสือ จัดกิจกรรม และที่สำคัญที่สุดคือ คุณครูผู้ดูแลห้องสมุดมีความเข้าใจ เพราะถึงแม้จะมีการปรับสภาพพื้นที่ใหม่ มีหนังสือดีเพียงไร หากขาดครูผู้มีความเข้าใจ ให้ความสำคัญกับงานห้องสมุด ใจดี มีความเมตตา และมีความมุ่งมั่นตั้งใจประการเดียว คือ ทำอย่างไรก็ได้เพื่อให้เด็กมาอ่านหนังสือ ก็จะไม่เกิดตัวอย่างดีๆ ดังที่กล่าวมาอีกเช่นกัน

องค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีส่วน
ผลักดันให้ห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแขง มี
นักเรียนมาใช้มาก มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกร
อ่านไปในทางที่ดีขึ้น คือ การได้รับความสนับสนุน
ทุกทางจากผู้บริหารโรงเรียน องค์ประกอบต่างๆ ดัง
ที่กล่าวมาทั้งหมด เกิดขึ้นและดำเนินต่อไป ภายใต้
ความมุ่งมั่นตั้งใจเดียวกัน คือ การทำให้นักเรียนเกิด
นิสัยรักการอ่าน

เช้าวันอังคารและวันพฤหัสบดี เป็นสองวันที่
นักเรียนโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแขงชื่นชอบมาก
ที่สุด เพราะว่าเด็กๆ ไม่ต้องเข้าแถวหน้าเสาธง แต่พวก
เขาได้มาอ่านหนังสือในห้องสมุดอย่างอิสระพร้อมกับ
เพื่อนๆ คุณครูและผู้บริหารโรงเรียน จนกระทั่งได้เวลา
เคารพธงชาติ ทุกคนก็จะยืนตรงทำความเคารพ
ร้องเพลงชาติและสวดมนต์กันที่ห้องสมุด หรือตรงจุด
ใดก็ตามที่ตนอ่านหนังสือ และในเช้าวันอังคารและ
พฤหัสบดีนี้เอง ที่รองผู้อำนวยการโรงเรียน (ปัจจุบันรักษา
การณผู้อำนวยการ) อาจารย์บุญธรรม โบราณมูล
ได้มีโอกาสเริ่มต้นอ่านหนังสือให้นักเรียนฟังด้วยตนเอง
และอ่านให้ฟังมาอย่างสม่ำเสมอจนกระทั่งถึงบัดนี้
เป็นเวลา ๓ ปีแล้ว

“ในปีแรกๆ ที่อ่านหนังสือให้นักเรียน
นิทานฟัง ผมเลือกเรื่อง คุณตาหนวดยาว มาอ่าน เวลา
นั้น ผมไม่ค่อยเชื่อหรอก ว่า อ่านให้ฟังแล้วเด็กได้
อะไร ผมอ่าน เพราะมันเป็นนโยบาย เพราะเป็นคำ
สั่ง แต่ต่อมา เริ่มค่อยๆ รู้สึกว่าตัวเองได้รับอะไรหลาย
อย่างจากการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เช่น ความนิ่ง ความ
สงบ ความคุ้นเคยกับเด็กๆ ความรู้สึกของผมเปลี่ยนไป
มันเป็นความรู้สึกอึมๆ มันเกิด ‘ปัจเจกตัง’ รู้สึกและเชื่อ
ด้วยตัวเอง การอ่านหนังสือให้เด็กฟังช่วยลดช่องว่าง
ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ แต่ตอนนี้ ผมมีสิ่งหนึ่งที่ยังแก้ไม่

ได้ คือ เด็ก
แย่งกันเป็น
เจ้าของเรา
แย่งกันมา
นั่งใกล้ๆ แย่ง
กันนั่งตัก กอด
เอา เขาแย่งกันอยู่
ใกล้เรา เพราะผมอ่าน
หนังสือให้เขาฟัง

ส่วนในระดับครูด้วยกันนั้น โดยเฉพาะกับครู
อนุบาล เรารู้สึกคุ้นเคยกันมากขึ้นเขารู้สึกใกล้ชิดกับผู้
บริหารมากขึ้น เกิดความไว้วางใจกัน ทำให้การทำงาน
ทุกอย่างง่ายขึ้น การที่ผู้บริหารลงมืออ่านหนังสือให้เด็ก
ฟัง ถือเป็นตัวอย่างสำหรับครูด้วย ถ้าบอกหรือสั่งครูก็
อาจจะทำบ้าง แต่เขาจะไม่รู้สึกด้วยตัวเอง ฉะนั้น จึง
ไม่มีอะไรดีเท่าผู้บริหารทำให้อูเป็นตัวอย่าง”

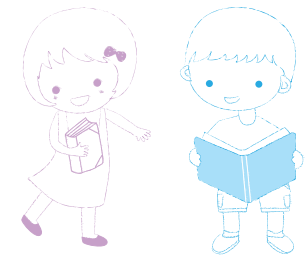
วันนี้ คงจะเร็วเกินไปที่จะกล่าวว่า นักเรียนโรงเรียน
เทศบาลบ้านหนองแขงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น แต่
สิ่งหนึ่งที่สามารถกล่าวได้เต็มปากเต็มคำว่า นักเรียนชั้น
ประถมที่นี้ อ่านหนังสือกันมากขึ้นมีพฤติกรรมมาเข้าห้อง
สมุดมากขึ้น เรียกได้ว่า การเดินเข้าห้องสมุดเป็นสิ่งที่
เด็กๆ โรงเรียนนี้ทุกคนต่างคุ้นชิน แทบจะไม่มีนักเรียนคน

โตไม่เคยเข้าห้องสมุด ซึ่งแตกต่างจากอดีต และการพัฒนาการอ่านหนังสือได้ต่อยอดไปถึงการตั้งวงคุยกันเรื่องวรรณกรรมที่ได้อ่าน ดังตัวอย่างกิจกรรม “ขบวนการนักอ่านน้อย” ที่สนับสนุนให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม และได้อ่านหนังสือเรื่องเดียวกัน ก่อนจะนั่งล้อมวงเสวนาวางเล็กๆ ถึงวรรณกรรมเล่มที่กลุ่ม

ได้อ่าน และนักอ่านน้อยได้ทำโปสเตอร์เชิญชวนนักเรียนในโรงเรียนให้มาร่วมฟังงานเสวนา วรรณกรรมของพวกเขา นับว่าเป็นความก้าวหน้าของนักเรียนนักอ่านตัวน้อยเหล่านี้

และจากการสังเกตของคุณครูจึงกลัน เห็นว่า “เด็กปอสองหลายคน เมื่อถึงปลายปีการศึกษา เขาสามารถอ่านหนังสือวรรณกรรมเป็นเล่มๆ ได้แล้ว เด็กรู้จักเรียกร้องหาหนังสือที่ตัวเองต้องการ และอยากอ่าน ซึ่งนักเรียนกลุ่มนี้เริ่มต้นจากการอ่านหนังสือภาพนิทานสำหรับเด็กอนุบาลจากห้องสมุด เวลาผ่านไปไม่นาน การอ่านของเขาพัฒนามาเป็นหนังสือวรรณกรรม ก็รู้สึกว่าเป็นความก้าวหน้าของเด็ก”

เด็กหญิงพรรณรา เพชรไพฑูรย์ (น้องเมย์)

นักเรียนชั้น ป.๖ มีหนังสือเล่มโปรดเมื่อครั้งห้องสมุดได้รับการปรับปรุงใหม่ๆ คือ เรื่องหัวผักกาดยักษ์ “ตอนนั้น ครูเอาเล่มนี้มาอ่านให้ฟัง พอดีหนูชอบกินผักกาดด้วย ได้ฟังนิทานเรื่องนี้ เลยยิ่งชอบ สนุกดี หนูอ่านเรื่องหัวผักกาดบ่อยที่สุด” จากวันที่ ‘หัวผักกาดยักษ์’ หนังสือภาพสำหรับเด็กที่มีเพียง ๓๒ หน้า ตัวหนังสือไม่กั้บรรทัดในแต่ละหน้า เป็นหนังสือเล่มโปรดของเมย์

แต่วันนี้ เมย์บอกว่า “กำลังอ่านวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง ฮิลลาลีผจญเหล่าร้าย กับเรื่องจิวลอยน้ำ ที่ยืมกลับไปอ่านที่บ้าน ส่วนมากอ่านก่อนนอนค่ะ” ปัจจุบันน้องเมย์ไม่หยิบหนังสือภาพมาอ่านแล้ว เพราะตัวหนังสือมันน้อยเกินไป กลุ่มของเมย์กับเพื่อนๆ เริ่มอ่านหนังสือวรรณกรรมเยาวชนกันจริงจัง ตั้งแต่อายุชั้น ป.๕

น้องเอิน หรือเด็กหญิงเกตชรินทร์ พลหาญ

เป็นนักอ่านน้อยอีกคนที่เล่าถึงหนังสือว่า “ตอนนี้กำลังอ่านเรื่อง แมรี่ ป๊อปปิ้น (วรรณกรรมเยาวชนชั้นยอดเล่มหนึ่งของโลก-ผู้เขียน) ตอน อยู่ ป.๓ ชอบเรื่องสี่เหลี่ยมหายไปในไหน เพราะท่านรองฯ (รองผู้อำนวยการโรงเรียน) อ่านให้ฟัง” น้องเอิน ซึ่งผู้ปกครองมีอาชีพขายผลไม้ และเอินก็ต้องไปช่วยผู้ปกครองทุกๆ เย็น เธอจะมีหนังสือติดมือไปอ่านด้วยทุกวัน

ผลจากพฤติกรรมการอ่านหนังสือและใช้ห้องสมุดที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ ได้นำไปสู่พฤติกรรมอันพึงประสงค์ นั่นคือ ความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการแบ่งปันกัน ในระหว่างนักเรียนที่อ่านหนังสือไม่ออก หรืออ่านไม่คล่อง กับนักเรียนที่อ่านหนังสือคล่อง ดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นเสมอในห้องสมุด คือ นักเรียนที่อ่านเก่ง อ่านคล่อง จะอาสาเป็นคนช่วยอ่านหนังสือให้เพื่อนที่อ่านไม่ได้ ฟัง อีกทั้งพฤติกรรมส่วนตัวของนักเรียนบางคนได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี จากเด็กที่มีความก้าวร้าว ต่อต้าน ไม่สนใจร่วมกิจกรรม และมักจบหลบวิชาเรียนมาเข้าห้องสมุด จึงส่งผลให้เด็กได้พบกับครูผู้ดูแลห้องสมุดที่พยายามนำเสนอหนังสือที่สนใจให้อ่าน เมื่อเวลาผ่านไป เขากลับกลายมาเป็นเด็กที่มีน้ำใจ และกลายเป็นผู้ช่วยครูผู้ดูแลห้องสมุดในปัจจุบัน และมีความพร้อมที่จะกลับเข้าสู่ห้องเรียน

ผลจากพฤติกรรมการอ่านหนังสือ และใช้ห้องสมุดที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ ได้นำไปสู่พฤติกรรมอันพึงประสงค์ นั่นคือ ความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการแบ่งปันกัน ในระหว่างนักเรียนที่อ่านหนังสือไม่ออก หรืออ่านไม่คล่อง กับนักเรียนที่อ่านหนังสือคล่อง

สำหรับความรับผิดชอบนั้น เจ้าหน้าที่จากสมาคมไทยสร้างสรรค์ คุณอรวรรณ มะสุณีย์ เล่าถึงกิจกรรมการหมุนเวียนหนังสือว่า “เราจะมีหนังสืออยู่หลายชุด ใช้สำหรับหมุนเวียนไปในโรงเรียนที่ร่วมโครงการ เพื่อให้เด็กได้มีหนังสือใหม่อยู่เสมอ การหมุนเวียนแต่ละครั้ง เราจะนำหนังสือประมาณ ๔๐-๕๐ ชื่อเรื่อง มาสับเปลี่ยนให้ตามวันที่กำหนดเอาไว้ คือทุกๆ ๒ เดือน โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแขง เป็นเพียงโรงเรียนเดียวที่หนังสือไม่เคยหาย หรือส่งไม่ครบจำนวน แสดงว่าเด็กๆ มีความรับผิดชอบ เขารู้ว่าหนังสือจะต้องนำไปแบ่งให้เพื่อนโรงเรียนอื่นๆ ได้อ่านด้วย”

จากการสัมภาษณ์คุณครูประจำชั้น ถึงพฤติกรรม การอ่านและสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด **คุณครูฐิตาภรณ์ ขายโกมินทร์** ประจำชั้นปอสาม สังเกตเห็นว่า “เด็กชอบเข้าห้องสมุดมากขึ้น เด็กมีสมาธิมากขึ้น เขาแสดงความมีน้ำใจให้เห็น อย่างการช่วยเหลือเพื่อนที่อ่านหนังสือไม่ได้ อันนี้เห็นได้ชัดมาก คือ เด็กอ่านเก่งมักชอบอ่านหรือเล่าให้เพื่อนฟัง แล้วนักเรียนก็อยากมาห้องสมุดกัน บางทีเวลาเรียน เขาก็ชวนครูให้มาเรียนที่สมุดกันดีกว่า”

คุณครูอรัญญา สมบูรณ์ทวง ประจำชั้นปอหก

เล่าถึงนักเรียนว่า “เด็กๆ เขาจะจับคู่กัน ระหว่างเด็กอ่าน ไม่คล่องกับคนที่อ่านคล่อง เพื่อช่วยอ่านให้เพื่อนฟัง ตัวอย่างเช่น เด็กชายเมธี เด็กชายก๊อด เด็กชายสมชาย ซึ่งเรียนช้ากว่าปกติ แต่เขาสามารถจดจำคำที่ปรากฏซ้ำๆ ในหนังสือได้เพราะคุณครูอ่านให้ฟัง ซึ่งถือว่าความก้าวหน้าของนักเรียน”

“....วันหนึ่ง ครูถือหนังสือเรื่องโต๊ะโต๊ะจั่ง มีเด็กวิ่งมาหา แล้วเขาเห็นว่าเราถือหนังสือเล่มนี้ เขาก็ชวนคุยถึงหนังสือ โต๊ะโต๊ะจั่ง วันต่อมา เขามาเล่าว่า เขาไปยืมเรื่องโต๊ะโต๊ะจั่ง จากห้องสมุดมาอ่านแล้ว แล้วครูกับนักเรียนก็คุยกันเรื่องของโต๊ะโต๊ะจั่ง ทำให้รู้สึกว่ ครูได้สร้างแรงบันดาลใจในการอ่านหนังสือให้แก่ักเรียนแล้ว”
คุณครูชุตินทร (ปัจจุบันรองผู้อำนวยการรร.เทศบาลบ้านโนนชัย) เล่าด้วยรอยยิ้ม พร้อมกับเสนอความคิดว่า ห้องสมุดน่าจะจัดให้มีการล้อมวงคุยถึงหนังสือในกลุ่มครูบ้าง เพราะเมื่อครูอ่านหนังสือแล้วก็อยากแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครูเหมือนกัน

ตัวอย่างต่างๆ ที่นำเสนอมานี้ พบได้จากการสังเกต พูดคุย สัมภาษณ์ทั้งนักเรียน คุณครู รวมถึงผู้บริหารโรงเรียน ภายใต้การทำงานสนับสนุนการอ่านและการปรับปรุงห้องสมุดในโรงเรียน เป็นระยะเวลา ๓ ปี หากเรานับตัวอย่างที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ว่าเป็นประสบการณ์ที่ดีและมีคุณค่าสำหรับทุกคน ซึ่งประสบการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นจากการจัดการห้องสมุดในรูปแบบใหม่ จึงสมควรที่จะย้อนกลับไปค้นหาว่า มีปัจจัยใดบ้างที่เอื้อให้เกิดประสบการณ์ที่ดีและมีคุณค่าเช่นนี้ต่อทุกคน ตลอดจนจนเกิดความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดของนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง

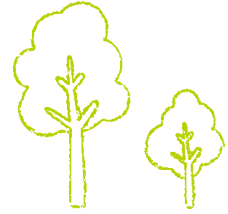
ปัจจัยหลักที่เกื้อหนุน ให้ห้องสมุดเกิดประสบการณ์ที่ดีและมีคุณค่า

โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแขง จัดว่าเป็นโรงเรียนสังกัดเทศบาลขนาดกลางค่อนข้างเล็ก นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในฐานะขัดสน และประสบกับปัญหาครอบครัว ผู้ปกครองไม่มีเวลาหรือขาดความเข้าใจในการสนับสนุนการเรียนรู้ของบุตรหลาน จึงมีพักต้องกล่าวถึงการส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่าน แต่น่ายินดีที่โรงเรียนมีห้องสมุดที่ดี ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมที่ดีในการอ่านของนักเรียน อันส่งผลไปถึงการเกิดพฤติกรรมอันพึงประสงค์ เป็นคนใฝ่รู้ และรักการเรียนรู้

การที่ผู้เขียนได้ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสังเกตรายละเอียดต่างๆ ด้วยตัวเอง สัมภาษณ์ พูดคุยกับคุณครู ผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียน รวมถึงการนำกิจกรรม “ล้อมวงคุยกันถึงหนังสือ” กับนักเรียน จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยที่สนับสนุนให้โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแขงมีห้องสมุดที่ดี ประกอบด้วย ๓ ปัจจัยหลัก ได้แก่

๑. การได้รับความสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด

ห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น ภายใต้การร่วมทำงานกับสมาคมไทสร้างสรรค์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา คอยช่วยเหลือและให้คำปรึกษาตลอดระยะเวลา ๓ ปี เพื่อสร้างให้เกิดพฤติกรรมที่ดีต่อการอ่าน และการเรียนรู้ของนักเรียน อันเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การสร้างสังคมแห่งการอ่าน ของเทศบาลนครขอนแก่น

สมาคมไทสร้างสรรค์ ได้เข้าร่วม ‘ปรับปรุงและพัฒนา’ ห้องสมุดในทุกๆ ด้าน ซึ่งหมายถึงการดูแลจัดการทั้งกระบวนการ นับตั้งแต่เรื่องใหญ่ อย่างการปรับปรุงตัวอาคาร การปลูกต้นไม้เพื่อให้ร่มเงา ลงมาจนกระทั่งถึงเรื่องที่ดูเล็กน้อยอย่างการจัดหนังสือชั้นชั้น หรือการทำบัตรสมาชิกห้องสมุด ซึ่งสมาคมไทสร้างสรรค์ ได้เริ่มต้นทำงานเพื่อการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยแบ่งระยะการดำเนินงานออกเป็น ๒ ช่วง คือ ช่วงที่หนึ่ง เป็นการปรับปรุงสภาพพื้นที่ ในระหว่างการดำเนินการปรับสภาพนี้ สมาคมไทสร้างสรรค์ก็ได้ทำงานด้านวิชาการ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหนังสือ การจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นการอ่าน และเทคนิคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหนังสือและการอ่านแก่ครูผู้ทำหน้าที่ดูแลห้องสมุดควบคู่ไปด้วย และในช่วงที่สอง จัดว่าเป็นช่วงทำงานสนับสนุน และส่งเสริมกิจกรรมการอ่านของห้องสมุด

ช่วงที่หนึ่ง พัฒนาพื้นที่และทำงานด้านวิชาการ

การปรับปรุงสภาพพื้นที่ ซึ่งห้องสมุดเดิมของโรงเรียน มีสภาพตัวอาคารและสภาพแวดล้อม รวมถึงการจัดวางพื้นที่ภายใน ไม่ต่างจากห้องสมุดโรงเรียนโดยทั่วไป ได้แก่ ตัวอาคารชั้นเดียว ผนังรอบด้าน เจาะช่องสำหรับติดบานเกล็ดเพื่อให้แสงส่องผ่าน ขณะที่มิชั้นหนังสือสูงๆ วางบังแสงเอาไว้ มีประตูทางเข้า-ออกเพียงประตูเดียว มีโต๊ะและเก้าอี้ จัดวางอยู่เต็ม ชั้นหนังสือตั้งสูงจำนวนมากวางเพื่อแบ่งเป็นชอกชอย บนชั้นประกอบด้วยหนังสือหลากหลาย จัดแยกหมวดหมู่ตามระบบของห้องสมุดสำหรับผู้ใหญ่ และหนังสือส่วนใหญ่เป็นหนังสือคู่มือสำหรับครู หนังสืออ่านเสริมประจำวิชาต่างๆ จำนวนมาก และมีหนังสือสำหรับเด็กอยู่เพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณหนังสือทั้งหมดในห้องสมุด และหนังสือสำหรับเด็กส่วนใหญ่ที่มีอยู่เดิม ไม่ได้ผ่านการคัดเลือกอย่างพิถีพิถันเท่าใดนัก

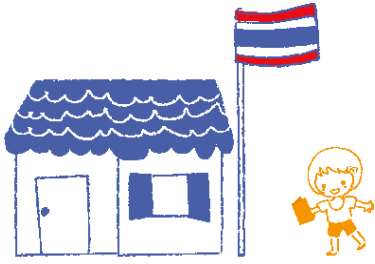
ในระยะแรกเริ่มดำเนินงาน สมาคมไทสร้างสรรค์ ร่วมกับครูผู้จะทำหน้าที่ดูแลจัดการห้องสมุดแห่งนี้ เริ่มต้นการคัดหนังสือที่มีคนอ่านหรือเปิดค้นคว้าไม่บ่อย ส่วนใหญ่เป็นหนังสือวิชาการ คู่มือ หนังสือประเภทความรู้ต่างๆ ที่ไม่ใช่หนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ซึ่งมีอยู่ประมาณ ๗๐ เปอร์เซ็นต์ ทอยยจัดแยกไว้ที่มุมหนึ่ง เพื่อรอนำออกจากห้องสมุดในวันต่อๆ ไป และได้นำหนังสืออีกส่วนหนึ่งที่จัดอยู่ในประเภทข้อมูลลำสมัย แทบไม่มีการเปิดอ่านอีกแล้ว ออกไปเพื่อให้เหลือพื้นที่ภายในกว้างขวาง และเหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษามากขึ้น ชั้นหนังสือสูงเกินกว่านักเรียนเล็กๆ จะเอื้อมมือหยิบถึง ถูกนำไปจัดวางที่ด้านหนึ่ง เพื่อให้เป็นพื้นที่เฉพาะสำหรับหนังสือคู่มือ ส่วนหนังสือเด็กที่ห้องสมุดของโรงเรียนมีอยู่ที่เป็นจัดประเภทนิทานปกอ่อนจำนวนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งเป็นหนังสือที่ได้รับการบริจาค ได้เก็บรวบรวมเพื่อให้บริหารสำหรับเด็กไปก่อน

ในระหว่างการดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ จัดซื้อ จัดวางและรอการเปิดบริการห้องสมุดใหม่

สำหรับการจัดการกับหนังสือที่อยู่ทั้งหมด พบว่าหนังสือในห้องสมุดที่เด็กเลือกอ่าน มีอยู่ไม่กี่ชื่อเรื่องเท่านั้น และในไม่กี่ชื่อเรื่องนี้มีหนังสืออยู่หลายเล่มด้วยกัน เมื่อคัดแยกหนังสือที่ไม่ชวนสนุกสำหรับเด็กประถมศึกษาออกแล้ว ก็ถึงคราวนำหนังสือสำหรับเด็ก และวรรณกรรมเยาวชนที่คัดสรรรุ่นแรก มาไว้ในห้องสมุด จำนวน ๕๕๕ เล่ม

ในเวลาเดียวกันนี้ โรงเรียนได้ทำการต่อเติมชานไม้ด้านหลังของตัวอาคาร เพื่อให้เป็นพื้นที่สำหรับการอ่านในบรรยากาศแสนสบายคล้ายอ่านหนังสือบนลานบ้าน ซึ่งจากเดิมที่ห้องสมุดมีเพียงประตูด้านหน้าประตูเดียว จึงได้เจาะประตูเพิ่มอีกด้านเพื่อให้เป็นทางออกสู่ลานด้านหลัง และที่บริเวณลานขนาดกว้างขวาง ต่อมาได้กลายเป็นพื้นที่สังสรรค์สำหรับทุกคนในทุกโรงเรียน ซึ่งมีทั้งครู ผู้ปกครองและผู้บริหาร นอกเหนือไปจากความตั้งใจเดิมที่ต้องการให้เป็นลานสบายสำหรับการอ่านหนังสือของนักเรียน

อาจารย์สมบัติ สว่างจันทร์ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียน พุดคุยถึงลานสบายของห้องสมุดโรงเรียนว่า “ทุกเช้า วันพฤหัสบดี เราจัดให้เป็นวันพิเศษสำหรับเด็ก คือให้เขามาเล่น มาอ่านกันที่ห้องสมุดตั้งแต่เช้า พอถึงเวลาเคารพธงชาติ ก็เคารพธงชาติตรงนี้ โดยไม่มีการอบรมหน้าเสาธงแต่เปลี่ยนเป็นกิจกรรม การเล่านิทาน อ่านหนังสือให้เด็กฟังแทน เด็กๆ ชอบกันมาก

เดี๋ยวนี้ ที่ห้องสมุดนี่กลายเป็นสถานที่พักผ่อนของครูไปแล้ว กลางวันก็นั่งกินข้าวที่ระเบียงนี้ บรรยากาศดี ทุกคนดูมีความสุข ใครผ่านไปผ่านมาอย่างนี้ก็ว่า ที่โรงเรียนเราเปิดร้านกาแฟสวยๆ ด้วย ผมบอก เปลา่ นี่เป็นห้องสมุดเด็กของโรงเรียน”

การจัดสภาพพื้นที่สำคัญอย่างไร

ต่อคำถามนี้ คุณธีรพงศ์ ธนิษฐ์เวธน์ ผู้อำนวยการสมาคมไทสร้างสรรค์ องค์กรดำเนินงานให้ความกระจ่างว่า “พื้นที่หรืออาคารเป็นสิ่งที่เราละเลยไม่ได้ ห้องสมุดในโรงเรียนประถมศึกษาก็ต้องเหมาะสำหรับเด็กชั้นประถม อาคารสำหรับห้องสมุดไม่จำเป็นต้องใหญ่ โดยธรรมชาติเด็กมักไม่ค่อยชอบอยู่ในห้องอยู่แล้ว ตัวอาคารอาจจะมีขนาด ๖x๙ หรือ ๕x๘ เมตร ก็เพียงพอ แต่สำคัญต้องเปิดพื้นที่ให้เด็กวิ่งเข้าออกได้สะดวก การทำประตูด้านหน้าจะต้องกว้างใหญ่ และควรใช้ประตูเลื่อนเพื่อไม่ให้มีสิ่งกีดขวาง ห้องสมุดไม่ควรมีประตูเดียว เพราะเด็กชอบการเดินทะลุ เป็นธรรมชาติของเขา

พื้นที่ที่เด็กต้องการคือ พื้นที่สบายที่สามารถนั่งๆ นอนๆ หรือวิ่งเล่นได้ ฉะนั้น การทำชานด้านนอกจึงเหมาะ เพื่อให้เขาวิ่งเล่นได้บ้าง สง่เสียงได้เพราะอยู่ในที่โล่ง จึงไม่รบกวนคนอื่นนัก การจัดพื้นที่สำหรับการอ่านให้เป็นระเบียงไม้ล้อมรอบอาคารห้องสมุด ถือเป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะช่วยให้ห้องสมุดมีบรรยากาศเป็นบ้านในสวน ที่ทั้งเด็กและผู้ใหญ่รู้สึกสบาย จะนั่งคุย นั่งเล่น นั่งหรือนอนอ่านหนังสือก็ได้”

ระหว่างการปรับปรุงและต่อเติมอาคารห้องสมุด เจ้าหน้าที่จากสมาคมไทยสร้างสรรค์ได้ทำงานกับครูผู้จะทำหน้าที่ดูแลห้องสมุดไปพร้อมกันด้วย เริ่มต้นด้วยการทำกิจกรรมเล่านิทานและอ่านหนังสือฟังให้นักเรียนในชั้นเรียน ถือเป็น การเริ่มต้นเพื่อให้ครูได้เห็นพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อหนังสือ ได้เห็นการใช้หนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน จาก การเล่านิทานและอ่านหนังสือให้นักเรียนฟังตามชั้น ก็ขยับไปสู่การทำกิจกรรมสำหรับนักเรียนทั้งโรงเรียน คือ การเล่านิทาน สำหรับเด็กกลุ่มใหญ่ ซึ่งเรียกร้องความสนใจของเด็กได้อย่างดี และครูจำนวนหนึ่งได้เห็นเทคนิคและวิธีการใช้หนังสือกับเด็กจำนวนมากเป็นครั้งแรก ซึ่งต่อมา ครูที่คาดว่า จะได้รับหน้าที่ดูแลห้องสมุด ได้เข้าร่วมการอบรมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ สร้างความเข้าใจ และทำความรู้จัก หนังสือเด็ก อันเป็นหัวใจสำคัญของห้องสมุด อย่างลึกซึ้ง

การอบรมแลกเปลี่ยนความรู้ จัดขึ้นโดยมีคุณครูจากโรงเรียนสังกัดเทศบาลจำนวน ๔ โรงเรียนเข้าร่วมด้วย ใน หลักสูตร “การใช้หนังสือเพื่อการพัฒนาเด็ก” ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย ความสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก หนังสือ ภาพสำหรับเด็กคืออะไร หนังสือภาพทำงานอย่างไร หนังสือภาพให้อะไรแก่เด็ก และการใช้อย่างไรให้เด็กสนุกสนาน รวมเวลา ๒ วันเต็ม

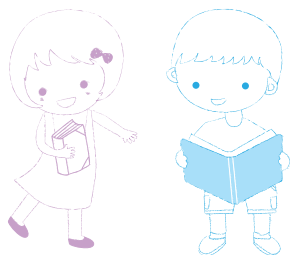
หลังจากการอบรมแลกเปลี่ยนความรู้กันแล้ว ห้องสมุดของโรงเรียนยังปรับปรุงไม่เรียบร้อยดีนัก ระหว่างนี้ครูประจำห้องสมุดค่อยๆ เริ่มต้นปฏิบัติงานรณรงค์การอ่านกับนักเรียน คุณครูใช้วิธีนำหนังสือใส่ตะกร้าออกไปให้บริการแก่นักเรียนภายนอกห้องสมุด ซึ่งนักเรียนให้ความสนใจหนังสือตามสมควร แต่ยังไม่เต็มทีนัก เพราะสถานที่ไม่เอื้ออำนวย อีกทั้งครูยังไม่ได้ทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างเป็นขั้นเป็นอัน

ขณะที่งานก่อสร้างดำเนินไป การจัดหาหนังสือที่เหมาะสมเข้าห้องสมุดก็ดำเนินการไปพร้อมกับการพัฒนาบุคลากร เมื่อกิจกรรมพัฒนาบุคลากรผ่านไปไ้ระยะเวลาหนึ่ง จึงติดตามมาด้วยการพาครูและผู้บริหารโรงเรียน มาศึกษาดูงานเรื่องการจัดการห้องสมุด และการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นให้เด็กค้นคว้าจากการอ่านหนังสือ สถานศึกษาที่สมาคมไทยสร้างสรรค์ได้จัดพาครูและผู้บริหาร มาศึกษาดูงานนั้น มีบริบทที่แตกต่างกันสิ้นเชิง เพื่อให้ครูได้เห็นความหลากหลาย ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลลาดพร้าว (สองภาษา) ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนที่ให้ความสำคัญกับห้องสมุด จึงมีการลงทุนกับหนังสือค่อนข้างมาก และมีตารางชั่วโมงวิชาการใช้ห้องสมุดอย่างชัดเจน มีครูที่จบการศึกษาจากสาขาวิชาวรรณกรรมสำหรับเด็ก เป็นครูผู้ดูแลห้องสมุด มีหน้าที่แนะนำหนังสือและจัดกิจกรรมการอ่านสำหรับเด็ก โดยไม่ต้องเข้าสอนในห้องเรียน สถานศึกษาแห่งที่สอง

คือ โรงเรียนอนุบาลสามเสน เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการอ่านอย่างยิ่ง มีครูประจำห้องสมุดที่ทำงานหนัก รวมทั้งสอนหนังสือด้วย ทว่าสามารถจัดกิจกรรมการอ่านอย่างไร้ข้อจำกัด และสถานที่ศึกษางานแห่งสุดท้าย คือ ห้องสมุดเด็กกรุงเทพฯ เป็นห้องสมุดสำหรับเด็ก ชาวญี่ปุ่น ที่กลุ่มแม่บ้าน ภรรยานักธุรกิจญี่ปุ่นร่วมกันก่อตั้งขึ้นเป็นห้องสมุดเพื่อให้เด็กๆ ลูกหลานของตนได้มีห้องสมุด มีพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมการอ่านเป็นประจำ

หลังจากนั้น ทั้งคณะครูและผู้บริหารได้ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการดูงาน และได้แลกเปลี่ยนร่วมกับวิทยากรในเรื่องหนังสือเด็กอย่างเข้มข้นกันอีกครั้ง ถึงเวลานี้ ห้องสมุดที่ต่อเติมก็เสร็จเรียบร้อย ชั้นหนังสือที่ได้รับการออกแบบให้มีความสูงที่พอเหมาะพอดีกับระดับความสูงของเด็ก ก็ถูกทยอยนำเข้ามา ซึ่งรูปแบบของชั้นหนังสือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จำเป็นสำหรับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา เนื่องจากเด็กประถมยังมีประสบการณ์การอ่านไม่มากนัก การจัดวางหนังสือที่ดึงดูดสายต่ายังคงเป็นเทคนิคที่จำเป็น การจัดวางโชว์ปกหนังสือจึงถูกนำมาใช้สำหรับห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแขง การออกแบบชั้นเพื่อให้สามารถวางหนังสือหันหน้าปกออกหาเด็ก เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นอย่างยิ่ง เพราะนักเรียนที่เพิ่งถูกกระตุ้นให้ออยากเข้าห้องสมุด ยังไม่คุ้นเคยกับการค้นหาหนังสือ นักเรียนจึงเลือกหยิบหนังสือที่มีหน้าปกดึงดูดความสนใจ และหนังสือที่ตัวเองเคยผ่านตา หรือเคยฟังคุณครูอ่านให้ฟังก่อนเป็นส่วนใหญ่ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ครูประจำห้องสมุดจะเป็นผู้สังเกตเห็นเอง หลังจากทำงานอย่างขะมักเขม้นอยู่กับห้องสมุด

ระยะที่สอง สนับสนุน และส่งเสริมกิจกรรมการอ่านของห้องสมุด

เมื่อห้องสมุดได้รับการปรับปรุงพื้นที่ที่พร้อมในบรรยากาศ และอารมณ์ที่แตกต่างจากห้องสมุดโรงเรียนในรูปแบบเดิมอย่างสิ้นเชิง ประกอบกับมีหนังสือที่ถูกใจเด็ก ครูผู้ดูแลห้องสมุดมีความพร้อมอย่างเต็มที่ ในเวลานี้ ห้องสมุดได้ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ ควบคู่ไปกับการหนุนเสริมกิจกรรม โดยสมาคมไทสร้างสรรค์ได้จัดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยตรง จำนวน ๒ คน เพื่อทำงานอย่างใกล้ชิดกับครูผู้ดูแลห้องสมุด เสมือนเป็นพี่เลี้ยงประจำห้องสมุดโรงเรียน คนหนึ่ง ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อกระตุ้นการอ่านทุกๆ ด้าน รวมทั้งเสริมกิจกรรมที่จำเป็นนอกเหนือจากการอ่านโดยตรง เช่น การนำคุณครูผลิตสื่อแสนสนุกสำหรับใช้ในห้องสมุด จัดกิจกรรมปฏิบัติการการซ่อมหนังสือ ผลิตหนังสือเล่มยักษ์ หรือ Big Book และจัดกิจกรรมการทำนิทานแผ่นภาพ หรือ Kamichibi

กิจกรรมปฏิบัติการซ่อมหนังสือ ผลิตหนังสือและทำนิทานแผ่นภาพ ถือเป็นกิจกรรมเสริมศักยภาพแก่บุคลากร เพื่อให้สามารถผลิตสื่อเพื่อใช้ในกิจกรรมการอ่านของห้องสมุด อีกด้านหนึ่ง เจ้าหน้าที่จากสมาคมไทสร้างสรรค์ที่มีความชำนาญในการจัดกิจกรรม ได้กำหนดวันและเวลาเข้าจัดกิจกรรมกับนักเรียน เดือนละ ๒ ครั้ง อย่างสม่ำเสมอ โดยสมาคมไทสร้างสรรค์ได้นำรถนิทานเคลื่อนที่เข้ามาจอดในโรงเรียน มีพี่ๆ เจ้าหน้าที่มาเล่านิทาน และอ่านหนังสือให้เด็กกลุ่มใหญ่ทั้งโรงเรียนฟัง กิจกรรมเช่นนี้จำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีความสามารถและความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ ทั้งนี้ กิจกรรม 'เล่านิทาน อ่านหนังสือ' ให้นักเรียนฟังพร้อมกันทั้งโรงเรียน ถือว่าเป็นเพียงกิจกรรมที่สร้างสีสันเพื่อให้เกิดกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศแห่งการอ่านโดยรวมเท่านั้นมิได้มุ่งหวังให้เป็นกิจกรรมหลักแต่อย่างใด เพราะในท้ายที่สุด ห้องสมุดในโรงเรียนเท่านั้น คือสิ่งที่จะดำรงอยู่และทำหน้าที่เพื่อส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนต่อไป

กิจกรรมหนุนเสริมอีกกิจกรรมหนึ่ง คือ กิจกรรมชวนน้องชอมหนังสือ นักเรียนกลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้น ป.๕ และ ป.๖ ในกิจกรรมนี้ เจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงห้องสมุด เข้ามาชักชวนน้องๆ ที่สนใจเป็นอาสาสมัครช่วยครูจัดการดูแลและชอมแซมหนังสือที่ชำรุด หรือฉีกขาด เมื่อเสร็จสิ้นการอบรม ในครั้งนั้น ห้องสมุดได้มีอาสาสมัครที่ช่วยชอมแซมหนังสือกลุ่มใหญ่ทีเดียว และสืบเนื่องจากกิจกรรมฝึกหัดชอมหนังสือนี้เอง ได้ต่อยอดสู่กิจกรรม ‘อาสาสมัครอ่านหนังสือ’ ให้น้องเล็กๆ ฟังหลักเล็กรเรียน ทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งได้ฝึกฝนการอ่าน ฝึกนิสัยการ ‘ให้’ ทุกๆ วัน กับอีกฝ่ายคือ น้องตัวเล็กๆ ได้ฟังนิทานทุกวัน จึงถือเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กเล็กไปด้วยในแต่ละช่วงที่มีการนำหนังสือชุดใหม่ๆ มาเข้าไว้ยังห้องสมุด พี่ๆ เจ้าหน้าที่จากสมาคมไทสร้างสรรค์ต้องถือเป็นกิจกรรมที่ขาดไม่ได้ นั่นคือ การแนะนำหนังสือให้นักเรียนได้รู้จัก และยังมีกิจกรรมหนังสือหมุนเวียน ดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น ซึ่งการจัดให้มีการหมุนเวียนหนังสือเพื่อให้เด็กได้พบกับหนังสือปกใหม่ๆ เสมอ เป็นการกระตุ้นความสนใจอีกทางหนึ่ง และในแต่ละกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการอ่านหนังสือนี้ บุคคลที่สำคัญที่สุด ไม่ใช่เจ้าหน้าที่จากสมาคมไทสร้างสรรค์ ที่ทำหน้าที่เป็นเพียงพี่เลี้ยง เพราะว่าพี่ๆ เจ้าหน้าที่เข้ามาแล้วก็จากไป แต่ครูผู้ดูแลห้องสมุดต่างหาก ที่นับได้ว่าเป็นผู้กุมชะตากรรมของห้องสมุดโรงเรียนเอาไว้นับแต่วันเริ่มต้น ดังนั้น ปัจจัยสำคัญอีกหนึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ที่ดีและมีคุณค่าของห้องสมุด และนำพาห้องสมุดไปสู่เป้าหมาย ก็คือ บุคคลผู้ทำหน้าที่ดูแลห้องสมุด นั่นเอง

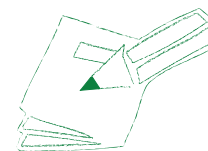

๒. ครูผู้ดูแลห้องสมุดมีความเข้าใจ และตั้งใจ

การดูแลและจัดการห้องสมุดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต้งเจตนารมณ์ของการจัดตั้งห้องสมุดทั่วโลก คือ เพื่อให้บริการการอ่าน ทำให้มีผู้อ่านเข้ามาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ และการเพิ่มจำนวนของผู้เข้ามาใช้บริการ เจตนารมณ์เช่นนี้มีได้เกิดจากสถานที่ที่ดี และหนังสือที่ดีเพียงเท่านั้น หากแต่ยังต้องอาศัยบุคคลที่มีความตั้งใจ มั่นว่า ทำอย่างไรจะมีผู้เข้ามาอ่านหนังสือมากขึ้นและมากขึ้น คำตอบของคุณครูจงกลณี ธรรมรัตน์ คุณครูผู้รับหน้าที่ดูแลห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง คือ “ทำทุกอย่างที่ทำได้”

‘ทุกอย่าง’ หมายถึง ความสะอาด
คุณครูจงกลณี ขยายความให้ฟังว่า
“ทำตามธรรมชาติ ไม่ได้ยึดรูปแบบใดๆ ทั้ง
นั้น ตั้งใจอย่างเดียว ต้องการให้เด็กอ่าน
หนังสือ คือมองเห็นงานปุ๊บก็ทำไปเลย หลัง
จากจัดการสถานที่ห้องสมุดใหม่แล้ว เรา
มีฐานคิดอยู่ว่า อยากให้ห้องสมุดมองดู
หนังสือมาก สะอาด และน่าเข้า
ก็ลงมือทำห้องสมุดให้สะอาดทุกวัน”

‘ทุกอย่าง’ หมายถึง กระตือรือร้น
“ชอบจัดวางหนังสือใหม่อยู่เรื่อยๆ
ย้ายไปตรงนั้นตรงนี้ อีกอย่างคือ
ชั้นหนังสือที่เราใช้น้ำหนักเบา
เคลื่อนย้ายคนเดียวก็ได้ เราก็ขยับชั้นไป
เปลี่ยนที่วางหนังสือไปด้วย พอเด็กเข้า
มาที เขาก็จะตื่นเต็นว่า คุณครุมีหนังสือ
ใหม่เทรอ บางคนบอกว่า โอ้โฮ
ห้องสมุดใหม่ เด็กเขาชอบกันมาก”

เพื่อให้บริการการอ่าน ทำให้มีผู้อ่านเข้ามาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ และการเพิ่มจำนวนของ ผู้เข้ามาใช้บริการ เจตนารมณ์เช่นนี้มีได้เกิดจากสถานที่ที่ดี และหนังสือที่ดีเพียงเท่านั้น หากแต่ยังต้องอาศัยบุคคลที่มีความตั้งใจมั่นว่า ทำอย่างไรจะมีผู้เข้ามาอ่านหนังสือมากขึ้น และมากขึ้น คำตอบของคุณครูจงกลณี ธรรมรัตน์ คุณครูผู้รับหน้าที่ดูแลห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้าน หนองแวง คือ “ทำทุกอย่างที่ทำได้”

“ทุกอย่าง” หมายถึง สร้างสรรค์ “คุณครูไปขอท่าน ผอ.ว่าเราทำกิจกรรม อ่านเพื่อความสุขกันเถอะ” โดยให้นักเรียน และครูมาอ่านหนังสือกันทุกเช้าวันพฤหัสบดี โดยไม่ต้องเข้าแถวหน้าเสาธง ขอให้เคารพธงชาติ สวดมนต์กันที่ห้องสมุดเลย ทุกคนก็ได้มาอยู่ในห้องสมุดด้วยกัน ส่วนใหญ่เด็กเขาก็จะรวมตัวเป็นชั้นละกลุ่ม ให้ครูอ่านหนังสือให้ฟัง บางทีก็ผลัดกันอ่าน อ่านด้วยกัน ต่างคนต่างอ่านก็มี บางคนมานอนเล่นก็ยังดี เราไม่ได้บังคับ ใครไม่อยากเข้ามาก็ไม่เป็นไร แต่ส่วนใหญ่เขาจะเข้ากันหมด ยิ่งวันฝน ไม่รู้จะไปไหน ก็มารวมกันในห้องสมุด ตอนนี้เราเพิ่มกิจกรรมอ่านตอนเช้าอีกวัน เป็นวันอังคาร รู้สึกว่าเด็กเขาชอบเข้าสองวันนี้มาก”

“ทุกอย่าง” หมายถึง ความรัก ใจดี มีความเมตตา “การดูแลห้องสมุดถือเป็นความรักที่อยากจะทำ ต้องการให้เด็กอ่านหนังสือ เป็นความตั้งใจ เพียงประการเดียวคือ ให้เด็กได้อ่านหนังสือ เคยมีความใฝ่ฝันว่า สักวันจะมีห้องสมุดเพื่อให้เด็กได้เข้ามาอ่านหนังสือ...นักเรียนส่วนใหญ่ที่นี้มาจากครอบครัวที่ลำบาก และมีปัญหาด้านครอบครัว เช่น ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ หรือพ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่เลย เพราะเขาต้องหาเงินอย่างลำบาก ครูต้องเข้าใจเขา แสดงความรักให้เขารู้สึก อ่านหนังสือให้เขาฟัง...เด็กแกล้งกัน รังแกกันบ้างก็มาหา มาฟ้อง เราก็รับฟังเขาไป แล้วเบี่ยงเบนให้อ่านหนังสือ ครูไม่ดุ เด็กที่มาห้องสมุด เขาส่งเสียงวิ่งเล่นบ้างนิดหน่อย ไม่เป็นไร”

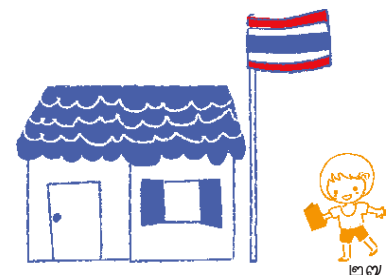
“ทุกอย่าง” หมายถึง วิธีการจัดการ “ห้องสมุดของเรามีเวลาเปิด-ปิดที่แน่นอน และครูจะเปิด-ปิดตรงเวลา ติดประกาศให้นักเรียนได้รับรู้ คือ ช่วงเช้าเปิดเจ็ดโมงครึ่ง กลางวันเปิดเวลาสิบเอ็ดโมงครึ่งถึงบ่ายโมง ตอนเย็นเปิดสามโมงครึ่งถึงสี่โมงครึ่ง หมายถึงการให้ยืม-คืนหนังสือ แต่ปกติประตูห้องสมุดเกือบจะไม่เคยปิด”

ระบบสมาชิกห้องสมุดของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแขง จะเปิดรับสมาชิกกันใหม่ทุกปี บัตรสมาชิกหมดอายุ เมื่อนักเรียนเลื่อนชั้น เพราะแต่ละชั้นจะใช้บัตรคนละสี เด็กๆ ไม่ต้องพกบัตร แต่ใช้วิธีฝากไว้ที่ห้องสมุด “ได้ความคิดมาจากสมุดบัญชีธนาคารออมสิน ที่พนักงานเป็นคนถือสมุดฝากไว้ให้แทน ไม่ต้องเป็นภาระกับเด็กด้วย เดี่ยวหาย เดี่ยวลืมเอามา เลยให้ฝากไว้ที่ห้องสมุด พอเข้ามาเขาจะรู้ว่า บัตรสีไหนเป็นของชั้นตัวเอง เขาก็เลือกหยิบชื่อตัวแล้วหย่อนลงในกล่องประจำชั้นของตัวเอง วิธีนี้สะดวก เราเก็บสถิติได้ทั้งชื่อ ทั้งชั้น ไม่ต้องกรอกชื่อให้เสียเวลา เพราะเด็กบางคนแค่เขียนชื่อตัวเองก็ยากแล้ว เดี่ยวจะกลายเป็นเบื้อห้องสมุดเสียก่อน “เวลาเด็กยืมหนังสือ ส่วนมากครูจะเขียนให้ เพราะถ้าเด็กเขียน เขาจะไม่ทันใจ แต่บางครั้งถ้าคุณครูไม่อยู่ในห้องสมุด เวลายืม เขาก็จะลงบันทึกกันเอง ทำคินกันเอง เราทำทุกอย่างให้ง่าย และสะดวกที่สุดสำหรับเด็ก เพราะการเข้าห้องสมุดเพื่อมาอ่านหนังสือ เพื่อให้เด็กเขาารู้สึกสนุก มีความสุข ไม่ต้องเครียด ไม่ต้องเกร็ง”

“ทุกอย่าง หมายถึง อีกหลายอย่าง” ได้แก่ การแนะนำหนังสือหน้าเสาธง เมื่อมีหนังสือปกใหม่ๆ เข้ามาสู่ห้องสมุด คุณครูจะไปตั้งโต๊ะและจัดวางหนังสือหน้าเสาธงเพื่อเชิญชวนให้เด็กๆ ได้เห็น หลังจากเคารพธงชาติก็เก็บหนังสือกลับเข้าห้องสมุด ไม่ช้า หนอนหนังสือตัวน้อยๆ ก็จะเดินตามกลิ้งหนังสือใหม่เข้ามายังห้องสมุด

บ่อยครั้งที่ครูจงกลณี ขอเวลาผู้อำนวยการโรงเรียน อ่านข้อความสั้นๆ ที่เป็นเกร็ดความรู้ หรือข้อมูลสั้นๆ ให้เด็กฟังที่หน้าเสาธง ก่อนจะบอกว่าข้อความนี้คุณครูยกมาจากหนังสือเล่มใด การเป็นครูผู้ดูแลห้องสมุดทั้งเลือดเนื้อ และจิตวิญญาณเช่นนี้ ครูจงกลณีไม่เคยพลาดโอกาสแม้แต่ครั้งเดียวที่จะชวนให้นักเรียนเข้าห้องสมุด “บางทีเดินผ่านเด็ก ก็โอบเขาแล้วกระซิบบว่า คุณครูมีหนังสือใหม่มานะ หรือไม่เห็นมาห้องสมุดหลายวันแล้ว คุณครูคิดถึง...ครูเป็นครูประจำชั้น ป.๑ เปิดเทอมก็เอาหนังสือหย่อนใส่กระเป๋านักเรียนทุกคน บอกว่าเอากลับไปให้ผู้ปกครองอ่านให้ฟัง ใครอ่านหรือไม่อ่านไม่เป็นไรหรอก อย่างน้อยเด็กได้มีหนังสือติดตัวกลับบ้าน พอพรุ่งนี้ให้นักเรียนเอาหนังสือมาคินครูที่ห้องสมุดและให้ทำบัตรสมาชิกห้องสมุดไปเลย เด็ก ป.๑ ก็มาห้องสมุดจนเคยชิน พอเขาขึ้น ป.๒ ป.๓ ก็สบายแล้ว ยังไงเขาก็มาแน่ๆ” ครูจงกลณี บอกว่า “เราโชคดีที่มีผู้บริหารสนับสนุน เราอยากทำอะไร เห็นว่าอะไรดี ผู้บริหารสนับสนุนตลอด ไม่เคยขัดว่า อย่าทำเลย หรือไม่อนุมัติ...ไม่มี”

อาจารย์บุญธรรม โบราณมูล รองผู้อำนวยการโรงเรียนบอถึงบุคลากร
ผู้ทำหน้าที่ดูแลห้องสมุดว่า “เราเลือกคนถูก สำหรับคนมาทำงานห้องสมุด
คนหนึ่งเจ้าระเบียบ จึงทำให้ห้องสมุดของเราค่อนข้างสะอาดและดูเรียบร้อย
สวยงามตลอด ส่วนคนหนึ่งเก่งกระบวนการส่งเสริม จึงทำให้สามารถนำหนังสือ
เข้าถึงเด็กได้เร็วขึ้น ในการคัดเลือกนี้ก็มีข้อโต้แย้งอยู่เหมือนกัน คือ หนึ่ง อายุมาก
สอง ไม่จบตรงสาขา แต่สุดท้ายคุณครูทั้งสองท่าน ก็จัดการห้องสมุดได้ดี ผม
จึงเห็นว่า อายุ และการไม่ได้จบสายบรรณารักษโดยตรง ไม่ใช่ปัญหาขอเพียงมีใจก็พอ”

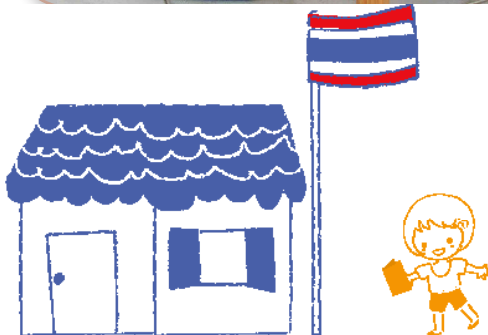
๓. ผู้บริหารสนับสนุนอย่างจริงใจ

เมื่อสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่นได้ลงทุนจัดการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ห้องสมุด มีหนังสือใหม่ๆ
ที่เลือกสรรมาสำหรับเด็กแล้ว มีครูผู้เอาใจใส่แล้ว ทั้งหมดถือเป็นต้นทุนที่ดีที่สุดในการดำเนินงานของห้องสมุด
หลังจากนี้ ห้องสมุดจะมีชีวิตชีวาต่อไปอีกนานเท่าไรนั้น ขึ้นอยู่ความสนใจของผู้บริหาร เพราะหากปล่อยให้ต้นทุน
ที่สำนักงานการศึกษาได้มอบไว้ให้ร่อยหรอลงเรื่อยๆ คงไม่ต่างอะไรกับกิจการร้านค้าที่ค่อยๆ เจียบเหมาลง และอาจถึง
ขั้นปิดกิจการในที่สุด

แม้ไม่มีการเพิ่มต้นทุนอีกแล้ว แต่โรงเรียนยังสามารถรักษาทุนเดิม ซึ่งทั้งผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล
บ้านหนองแวง และรองผู้อำนวยการ ต่างเข้าใจถึง ‘ต้นทุน’ ที่มีอยู่ จึงทำหน้าที่ค่อยๆ เพิ่มเติม ‘พลังเล็กๆ’ ทว่า
สม่ำเสมอให้แก่ห้องสมุดด้วยการสนับสนุนในรายละเอียด จึงนับได้ว่า เป็นการเพิ่มต้นทุนที่ไม่ต้องลงทุนเป็นเม็ดเงิน
แต่อย่างใด เพราะไม่ว่าห้องสมุดจะปรับปรุงสถานที่ให้มีบรรยากาศดีอย่างไร มีหนังสือในห้องสมุดดีอย่างไร ครู
ผู้ดูแลมีคุณสมบัติเหมาะสมอย่างไร การให้บริการจะไม่ก้าวหน้าหรือพัฒนาต่อไปได้เลย หากขาดซึ่งการสนับสนุน
อย่างจริงใจจากผู้บริหารโรงเรียน

‘พลังเล็กๆ’ ที่ผู้บริหารค่อยๆ ให้ตลอดเวลา กลายมาเป็นกำลังใจหล่อเลี้ยงคนทำงาน ดังที่ผู้บริหาร
โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง ได้ลงมือทำมาแล้ว เช่น การดูแลสถานที่ให้ดูดีอยู่เสมอ โดยทั่วไปที่เรามักพบเห็น
อยู่เสมอสำหรับสถานที่ราชการ ซึ่งไม่เว้นโรงเรียน ที่ได้รับงบประมาณปรับปรุงสถานที่ให้เรียบร้อย สวยงาม ใครๆ
ต่างชื่นชอบ แต่เวลาผ่านไปไม่นาน สถานที่เดียวกันเริ่มดูไม่สะอาด งามตาอย่างเคย นั่นเป็นเพราะขาดการบำรุง
รักษา

ภายหลังจากห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแขงได้รับการปรับโฉมใหม่ กระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการอ่านอย่างชัดเจน ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของสถานที่ไม่แพ้ปัจจัยอื่นที่ส่งผลให้ ห้องสมุดสามารถดึงความสนใจของนักเรียน และเห็นผลลัพธ์ที่ได้มา จึงให้ความสำคัญแก่การดูแลสถานที่ และคิดถึง การพัฒนาสถานที่ให้เอื้อต่อการอ่านของนักเรียนเสมอ ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม นักเรียนต้องรู้สึกสบาย และอยากเข้าห้อง สมุด กาลเวลาอาจจะทำให้สถานที่ดูเก่าลงบ้าง หากแต่ยังคงความมีชีวิตชีวาเอาไว้ได้ ย่อมแสดงถึงความตั้งใจเต็ม พลัง เติมชีวิตให้แก่ห้องสมุด

อาจารย์ประยุทธ์ อริย์รัช ผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนบ้านศรีฐาน (อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนบ้านหนองแวง) กล่าวว่า “เมื่อเข้ามารับหน้าที่ตรงนี้ ได้เห็นว่าทั้งเด็กและครูมีความกระตือรือร้นที่จะใช้ห้องสมุดกันมาก และคิดว่า ตรงไหนที่ชำรุด ต้องการการปรับปรุงก็จะรีบทำทันที เราเห็นประโยชน์ชัดเจนจากการที่โรงเรียนมีห้องสมุดแบบนี้...

“...พฤติกรรมดีๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน เช่น เด็กลดความก้าวร้าว เด็กรับผิดชอบต่อหนังสือที่ยืมไป หนังสือไม่เคยสูญหายไปจากห้องสมุด สิ่งต่างๆ เหล่านี้ เกิดจากการหล่อหลอมของครูและการทำงานของห้องสมุด ฉะนั้น ในฐานะผู้บริหาร ก็จะทำให้การสนับสนุนต่ออย่างแน่นอน”

ผู้บริหารชักชวนนักเรียนเข้าห้องสมุดด้วยตัวเอง บทบาทของผู้
ผู้อำนวยการโรงเรียน คือ การบริหารจัดการ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะทำแต่เรื่องที่คิดว่าเป็นเรื่องใหญ่ ส่วนเรื่องๆ ที่ผู้บริหารบางคนคิดว่าเป็นเรื่องเล็กๆ อย่างเรื่องของห้องสมุด ปล่อยให้เป็นที่ของครูห้องสมุดจัดการไป หากผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวงกลับไม่ได้คิดเช่นนั้น แต่เห็นว่าการใช้ห้องสมุดเป็นเรื่องสำคัญ และนักเรียนควรเข้ามาอ่านหนังสือในห้องสมุดให้มากที่สุดเท่าไรยิ่งดี ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจึงทำหน้าที่เป็นผู้ชักชวนนักเรียนเข้าห้องสมุดด้วยตัวเองทุกครั้งที่มีโอกาส หรือไม่เช่นนั้นก็พยายามหาโอกาสที่จะทำ การที่ผู้บริหารเห็นความสำคัญ ให้ความสำคัญ และทำเรื่องห้องสมุดให้เป็นเรื่องสำคัญเช่นนี้แล้ว ทุกคนในโรงเรียนย่อมมองเห็นความสำคัญไม่แพ้กัน จึงเป็นการส่งเสริมให้ทุกคนทำให้สิ่งเดียวกัน นั่นคือ การชวนกันเข้าห้องสมุด

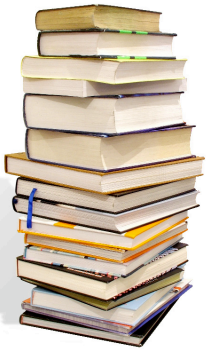
ผู้บริหารทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง เอกสารชิ้นนี้กล่าวถึงกิจกรรมหนึ่งตลอดมาตั้งแต่ข้างต้น คือ การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ครูโดยทั่วๆ ไปมักมองข้าม และไม่ให้ความสำคัญ มีพักต้องเอ่ยถึงผู้บริหาร ตรงกันข้ามกับที่โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง กิจกรรมการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เป็นกิจกรรมที่ทุกคนคุ้นเคย เนื่องจากผู้บริหารได้เริ่มต้นทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ทั้งนักเรียนและครูทุกคนในโรงเรียนคุ้นชินกับภาพการอ่านหนังสือให้เด็กฟังของผู้บริหารโรงเรียน ทำให้ครูหลายคนไม่ลังเลที่จะทำตาม รวมไปถึงทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระตุ้นการอ่านของนักเรียน ผู้บริหารที่นี้จะไม่ละเลย ซึ่งนอกจากการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ครูอื่นๆ การที่ผู้บริหารเดินเข้าห้องสมุดบ่อยๆ ก็ถือเป็นการตั้งใจทำให้เป็นตัวอย่าง การถือหนังสือติดตัวไปทั่วโรงเรียนก็ตั้งใจทำให้เป็นตัวอย่างด้วยเช่นกัน

เมื่อผนวกปัจจัยหลัก ๓ ประการเข้าด้วยกันแล้ว จะเห็นว่าการพัฒนาห้องสมุดเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ มีนักเรียนเข้ามาใช้ประโยชน์เป็นประจำ และเพิ่มจำนวนมากขึ้นๆ อย่างสม่ำเสมอ จะขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไปไม่ได้ ดังจะเห็นจากกรณีศึกษาการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแขง ที่ต่างฝ่ายสนับสนุนกันและกัน เพื่อเป้าหมายหนึ่งเดียวกัน คือ นักเรียนอยากเข้าห้องสมุด

“วันนี้ คงจะเร็วเกินไปที่จะกล่าวว่า หักเรื่องโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแขง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น แต่สิ่งหนึ่งที่สามารถกล่าวได้เต็มปากเต็มคำว่า หักเรื่องชั้นประถมที่นี่ อ่านหนังสือกันมากขึ้น มีพฤติกรรมมาเข้าห้องสมุดมากขึ้น เร็งกว่าว่าการเดินเข้าห้องสมุดเป็นสิ่งที่เด็กๆ โรงเรียนนี้ทุกคนต่างคุ้นชินแทบจะไม่มีนักเรียนคนไหนไม่เคยเข้าห้องสมุด”

โครงการพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียน ภายใต้ยุทธศาสตร์สร้างสังคมแห่งการอ่าน เทศบาลนครขอนแก่น

องค์กรดำเนินงาน : สมาคมไทสร้างสรรค์

ผู้บริหารและคณะทำงาน โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง

๑. นายสมบัติ สว่างจันทร์	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง
๒. นายบุญธรรม โบราณมูล	รองผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง
๓. นางจงกลณี ธรรมรัตน์	โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง
๔. นางอุราภรณ์ พรหมรัตน์	โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง

คณะทำงานสมาคมไทสร้างสรรค์

๑. นางอรวรรณ มะสุณีย์	เจ้าหน้าที่สมาคมไทสร้างสรรค์
๒. นางสาวกาญจนา แสงดาว	เจ้าหน้าที่สมาคมไทสร้างสรรค์
๓. นางสาวจุมพิตา นามวงษ์	เจ้าหน้าที่สมาคมไทสร้างสรรค์
๔. นางศศิพิมล สิงห์สุพรรณ	เจ้าหน้าที่สมาคมไทสร้างสรรค์

คณะที่ปรึกษา

๑. นายพีระพล พัฒนพีระเดช	นายกเทศมนตรีนครขอนแก่น
๒. นายธวัชชัย รื่นรมย์สิริ	รองนายกเทศมนตรีฝ่ายการศึกษา
๓. นายทวี อัมปัญญา	ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น
๔. นายยุทธ วงษ์ศิริ	รองผู้อำนวยการสำนักการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น
๕. นายธีรพงศ์ ธนิษฐ์เวอร์ณ์	ผู้อำนวยการสมาคมไทสร้างสรรค์

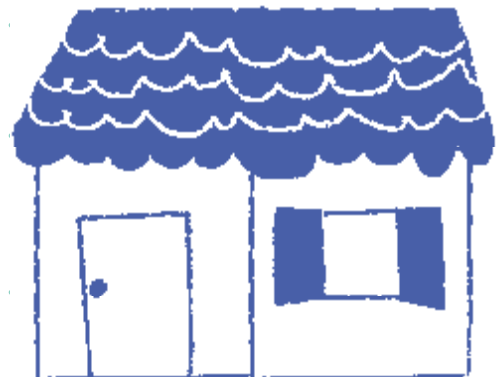
ผู้เก็บรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูล

นางสาวระพีพรรณ พัฒนาเวช

ผู้ออกแบบรูปเล่มและจัดวาง

นางสาวศรันยา อุปนาคักดิ์

นางสาวจารุวรรณ พักตร์ผ่อง

สิ่งที่ผมอยากเห็นต่อไป คือทำอย่างไรเราจึงจะนำหนังสือเข้าไปหาเด็กๆ ในโรงเรียนเทศบาล ให้เด็กๆชอบอ่านหนังสือให้ได้ ไม่ใช่ครูบังคับให้อ่าน และอยากให้เกิดการให้ความรู้ความเข้าใจกับคนที่ทำงานตรงนี้ว่า ต้องสร้างให้ห้องสมุดในโรงเรียนให้มีชีวิตชีวา สนุกสนาน ให้คนทำงานเข้าใจศิลปะแนวนี้ให้ได้ การอ่านหนังสือเป็นความสุข เป็นความสนุก สำหรับเด็กอย่าเพิ่งไปคิดว่าให้อ่านเพื่อไปตอบคำถามหรือหาความรู้ ผมชัดเจนกับตรงนี้

“การจัดการห้องสมุดในรูปแบบๆนี้ มันมีทั้งศาสตร์และศิลป์ คุณจะมีแต่ศาสตร์มาอย่างเดียวก็ไม่ได้ มันจะไม่ยั่งยืน สัมตามความตั้งใจ เราตั้งใจทำงานการศึกษาให้มันคงยั่งยืน ห้องสมุดก็เป็นส่วนหนึ่งของงานการศึกษา ตั้งใจว่างานนี้เป็นงานที่ต้องทำกันเป็นประจำ ไม่ใช่เป็นแค่งานโครงการ

“ผมเชื่อว่า ถ้าอยาก让孩子อ่านหนังสือ ต้องเอาหนังสือมาอ่านให้เด็กฟังก่อน แล้วเด็กจึงจะอยากอ่านเอง และต้องเป็นหนังสือที่เด็กอยากอ่านด้วย เป็นหนังสือที่เด็กรู้สึกสนุกและมีความสุขเมื่อได้อ่าน”

นายพีระพล พัฒนพีระเดช
นายกเทศมนตรีนครขอนแก่น